

LIITE 1.

Rautjärven kunta

Rautjärvellä esiopetusta järjestetään kahdessa yksikössä. Molemmissa yksiköissä toimii sama laaja-alainen erityisopettaja ja käytössä on yhteinen tuen vuosikello. Molemmissa yksiköissä tarjotaan varhaiskasvatusta esiopetuksen lisäksi. Ryhmien kasvatushenkilöstö koostuu varhaiskasvatuksen opettajasta, varhaiskasvatuksen lastenhoitajista ja ryhmä- sekä yksilötarpeet huomioiden ryhmässä voi toimia myös ryhmäavustaja tai henkilökohtainen avustaja.

Koko esiopetuksen henkilöstö osallistuu lapsen yksilöllisten tarpeiden havainnointiin ja tuen tarjoamiseen sekä oppimisen edellytyksiä tukeviin järjestelyihin.

Oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyitä ja välineitä ovat mm.

- joustavat ja tarpeiden mukaan vaihtelevat pienemmät ryhmät
- eriyttäminen
- monipuoliset ja erilaisia oppijoita huomioivat työtavat
- kielitietoinen oppimisympäristö ja vuorovaikutus
- kuvat ja tukiviittomat koko ryhmän kanssa käytössä
- kuulosuojaimet, painolelut, aktiivisyynyt, aistilelut, tunnemittarit, kynätuet
- kuvitettu päivä- ja viikkorytmi
- ennakointi
- positiivinen pedagogiikka
- yhteiset positiiviset ja mallinnetut käyttäytymisodotukset ja niiden huomioiminen yhteisenä tavoitteena
- yhteiset päivänaloitukset
- selkeät ja toistuvat mutta kehittyvät rutiinit

Ryhmäkohtaiset tukimuodot limittyvät arjessa oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja voivat olla opettajan antama yleinen tukiovetus, opetuskielen tukiovetus tai mahdollisuuksien mukaan laaja-alaisen erityisopettajan opetus muun opetuksen yhteydessä. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat esiopetuksen ensisijainen tuki. Silloin, jos oppilaskohtaisten tukitoimien tarve on niin ilmeinen, että oppilasta ei perusopetuksen alkaessa voida riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla, voidaan oppilaskohtaisten tukitoimien tarpeen arviointi aloittaa poikkeuksellisesti jo esiopetuksessa. Lapsella on oikeus saada lapsikohtaista tukea. Tuen tarvetta arvioidaan lapsikohtaisesti ja tehdään lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, josta viranhaltija tekee hallintopäätöksen. Lapsikohtaisten tukimuotojen arvioinnissa toimii varhaiskasvatuksen opettajan apuna laaja-alainen erityisopettaja ja huoltajien kanssa tehdään avoimesti yhteistyötä. Huoltajien kuuleminen lapsen tuen asioissa tapahtuu siirtopalaverien yhteydessä, arjessa, keskusteluissa ja aina tarpeiden mukaan.

Erilaiset tuen tarpeet ja tukikäytännöt näyttäytyvät ryhmän arjessa koko lapsiryhmälle ja siksi tuen tarjoaminen on avointa ja sitä perustellaan lapsille ikätasoisesti. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lapsille puhutaan moninaisuudesta ja erilaisista oppijoista, näin ollen kasvattaen suvaitsevaisuuteen.

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja ei työskentele esiopetuksessa. Rautjärven esiopetuksessa perusopetuksen laaja-alainen erityisopettaja osallistuu ryhmä- ja oppilaskohtaisen tuen arviointiin, suunnitteluun ja toteutukseen yhdessä varhaiskasvatuksen opettajan ja muun henkilöstön kanssa. Laaja-alainen erityisopettaja voi myös osallistua moniammatillisiin, lapsen tuen asioita käsitteleviin palavereihin sekä huoltajien kanssa tehtävään yhteistyöhön lapsen oppimisen tuen asioissa. Lapsen tuen tarpeiden arviointiin osallistuu myös muu ryhmässä toimiva henkilökunta tekemällä havaintoja arjessa. Huoltajilta tulevat oppimiseen ja esiopetukseen osallistumisen tukea ja sen järjestämistä koskevat huolet ja havainnot käsitellään esiopetuksen ryhmän opettajan kanssa tai huoltajat voivat myös olla suoraan yhteydessä opiskeluhuollon palveluihin.

Lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen varhaiskasvatuksen opettaja vastaa yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa lasta koskevien tärkeiden tietojen siirtymisestä esiopetuksen opettajalle. Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa, että lapsen pedagogiset asiakirjat ovat ajan tasalla ja niistä käy ilmi lapsen hyvinvointiin ja oppimisen tukeen liittyvät keskeiset tiedot. Lasten tiedot siirtyvät varhaiskasvatussuunnitelmien kautta mutta voidaan sopia myös erillisistä siirtopalavereista. Varhaiskasvatuksessa yleisellä ja tehostetulla tuella olevien lasten siirtyessä esiopetukseen arvioidaan tapauskohtaisesti, tarvitaanko erillistä siirtopalaveria. Näihin siirtopalavereihin voi esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen opettajien lisäksi osallistua myös varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Laaja-alainen erityisopettaja osallistuu siirtopalavereihin, kun esiopetukseen siirtyvällä lapsella on ollut varhaiskasvatuksessa erityisen tuen päätös. Huoltajilla on mahdollisuus osallistua halutessaan siirtopalavereihin.

Lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen tiedonsiirrosta vastaavat esiopetuksen opettaja ja laaja-alainen erityisopettaja. Mikäli lapsella on oppimisen tukeen, sen järjestämiseen tai arviointiin liittyviä lasta tutkivan tai hoitavan tahon antamia lausuntoja, huoltajat päättävät siirtyvätkö asiakirjat perusopetukseen sisäisesti vai huoltajien itsensä toimittamina.

Lapsen siirtymisessä kouluun on koettu lasta tukevaksi toiminnaksi esiopetuksen ja alkuopetuksen ympärivuotinen yhteistyö. Yhteistyössä alku- ja esiopetuksen lapset pääsevät toimimaan yhdessä ja mikäli mahdollista, tuleva alkuopettaja pääsee seuraamaan tulevia oppilaitaan. Perusopetuksen ensimmäisenä koulupäivänä edellisen vuoden esiopettaja osallistuu koulunaloitukseen mahdollisuuksien mukaan. Syksyllä koulun alkaessa on myös mahdollista järjestää huoltajien suostumuksella siirtopalaveri esiopetuksen opettajan kanssa.

Esiopetuksen ja esiopetusta täydentävän varhaiskasvatuksen tuen yhteensovittamisen paikalliset käytännöt: Lapsikohtaisten suunnitelmien laatiminen tapahtuu yhdessä huoltajien ja tarvittavien yhteistyötahojen kanssa. Kaikille esioppilaille laaditaan esiopetuksen oppimissuunnitelma, johon on sisällytetty varhaiskasvatussuunnitelma ja tarvittaessa lisäksi ryhmäkohtaisia tukitoimia koskevat suunnitelmat. Mikäli lapsen on arvioitu tarvitsevan lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, korvaa se lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman.

Esiopetuksesta perusopetukseen - toiminnot, yhteistyö ja vastuuhenkilöt tuen vuosikellossa ja nivelvaiheissa

NIVEL VARHAISKASVATUKSESTA ESIOPETUKSEEN		
Kuukausi	ajankohtaiset toiminnot	vastuuhenkilö(-t)
huhtikuu - toukokuu	- Lapsen kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin tukeminen esiopetuksessa - Lapsikohtaisten suunnitelmien päivittäminen ja esiopetuksessa huomioitavien tarpeiden arvioiminen - Tapauksissa, jossa lapsella on ilmeinen tarve lapsikohtaisille tukitoimille esiopetuksessa, aloitetaan arviointi ja tuen suunnitelmien laatiminen esiopetusta varten jo ennen esiopetuksen alkua	ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja, tarvittaessa varhaiskasvatuksen erityisopettaja tarvittaessa laaja- alainen erityisopettaja
	- Esiopetuspäätösten tekeminen - Päätökset harkinnanvaraisesta kuljetuksesta esiopetukseen	varhaiskasvatus- päällikkö, rehtori, huoltajat
	Esiopetukseen tutustumiskäytännöistä ja aikataulusta sopiminen	ryhmien varhaiskasvatuksen opettajat, esiopetuksen opettaja
	Tarvittavat siirtopalaverit esiopetukseen	ryhmien varhaiskasvatuksen opettajat, esiopetuksen opettaja, tarvittaessa varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja laaja-alainen erityisopettaja

ESIOPETUKSEN VUOSIKELLO

elokuu - lokakuu	• Esiopettaja osallistuu mahdollisuuksien mukaan edellisen vuoden esioppilaiden (nykyisin 1. luokkalaiset) koulunaloitukseen • Tarpeen vaatiessa tiedonsiirtoa perusopetuksen kanssa	esiopetuksen opettaja, laaja-alainen erityisopettaja, luokanopettaja tarvittaessa rehtori, varhaiskasvatuspäällikkö, opiskeluhuollon toimijat ja/tai koulunkäynnin ohjaaja(-t) määritellään huoltajan suostumuksella lapsikohtaisesti
	• Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt käynnistyvät – muovataan ryhmän tarpeiden mukaiseksi ja arvioidaan ryhmäkohtaisten tukimuotojen tarpeellisuutta	esiopetuksen opettaja, esiopetusryhmän henkilökunta
	• Kasvun ja oppimisen arviointia, seurantaa ja tukemista läpi esiopetusvuoden • Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden ja ryhmäkohtaisten tukimuotojen arviointia, seurantaa ja kehittämistä läpi esiopetusvuoden • Yhteistyötä huoltajien kanssa	esiopetuksen opettaja, esiopetusryhmän henkilökunta, laaja-alainen erityisopettaja
	• LukiMat syksyn osuus -Esiopetuksen oppimisen arvioinnin väline, kartoitetaan pienemmässä ryhmässä matemaattisia taitoja ja dokumentoidaan edistymistä • Kielellisten valmiuksien kartoituksen työväline – Esiopettaja havainnoi ja arvioi esioppilaan kanssa kaksin riittelytaitoja, alkuäänteiden tuntemista, kirjainten tunnistamista ja nimeämistä sekä lukutaitoa	esiopetuksen opettaja, tarvittaessa laaja-alainen erityisopettaja
	• Esiopetuksen vanhempainilta	esiopetuksen opettaja,

		esiopetuksen henkilökunta, tarvittaessa varhaiskasvatuspäällikkö ja/tai laaja-alainen erityisopettaja
	- Tarvittaessa lapsikohtaisten suunnitelmien laatiminen yhdessä huoltajien ja tarvittavien yhteistyötahojen kanssa - Kaikille esioppilaille laaditaan esiopetuksen oppimissuunnitelma, johon on sisällytetty varhaiskasvatussuunnitelma ja tarvittaessa lisäksi ryhmäkohtaisia tukitoimia koskevat suunnitelmat. Mikäli lapsen on arvioitu tarvitsevan lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, korvaa se lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman.	esiopetuksen opettaja, tarvittaessa laaja-alainen erityisopettaja ja/tai tarvittavat yhteistyötahot tarvittaessa varhaiskasvatuksen erityisopettaja
	- Yhteisöllinen oppilashuoltotyö alkaa - Yksilökohtaista oppilashuoltotyötä toteutetaan läpi esiopetuksen toimintakauden tarpeen mukaan	rehtori
elokuu - joulukuu	- Esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä, kouluun tutustumista yhteistyön merkeissä - Tarvittavaa verkostoyhteistyötä	esiopetuksen opettajat, alkuopetuksen luokanopettajat, laaja-alainen erityisopettaja
tammikuu - helmikuu	- LukiMat talven osuus - Esiopetuksen oppimisen arvioinnin väline, kartoitetaan pienemmässä ryhmässä matemaattisia taitoja ja dokumentoidaan edistymistä - Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö jatkuu - Kouluun ilmoittautuminen	esiopetuksen opettaja, tarvittaessa laaja-alainen erityisopettaja

		huoltajat
maaliskuu - huhtikuu	• Oppimissuunnitelmien arviointien kirjaamista • LukiMat kevään osuus - Esiopetuksen oppimisen arvioinnin väline, kartoitetaan pienemmässä ryhmässä matemaattisia taitoja ja dokumentoidaan edistymistä	esiopetuksen opettaja, tarvittaessa laaja-alainen erityisopettaja
huhtikuu - toukokuu	• Huolehditaan tarvittavasta tiedonsiirrosta tulevaan kouluun kaikkien esioppilaiden osalta • Mahdolliset siirtopalaverit kouluun • Tulevien 1. luokkalaisten vanhempainilta	esiopetuksen opettaja, laaja-alainen erityisopettaja, huoltajat, mahdollisuuksien mukaan tuleva luokanopettaja rehtori

Opiskeluhoolto

Esiopetuksen opiskeluhoolto on lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Opiskeluhoultotyö perustuu luottamuksellisuuteen, huoltajan ja lapsen kuulemiseen sekä kunnioittavaan suhtautumiseen. Opiskeluhoollollisella tuella pyritään edistämään lapsen kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä ehkäisemään lapsen syrjäytymistä. Yhteistyössä muiden sidosryhmien kanssa tuetaan lapsen tasapainoista kasvua ja koko esiopetusryhmän hyvinvointia. Esiopetuksen opiskeluhoollon tavoitteena on terveen ja turvallisen kasvu- ja oppimisympäristön luominen sekä lapsen kehityksen ja oppimisen esteiden varhainen tunnistaminen ja niihin puuttuminen. Varhainen havaitseminen ja puuttuminen ehkäisee ongelmien syvenemistä.

Tavoitteena on tunnistaa huoli mahdollisimman varhain sekä lapsen toimintaa havainnoimalla puuttua välittömästi riskitekijöihin. Esiopetushenkilöstö kirjaa ylös huolen aiheet, esim. Lapsen käytöksessä tapahtuneet muutokset, havaitut vammat, lapsen puheessa ilmenevät huolen aiheet. Esiopettaja keskustelee asiasta huoltajien kanssa, kuulee huoltajia ja lasta asiasta.

Opiskeluhoollon palveluiden tarkoitus on olla lasten, nuorten ja perheiden tukena elämän erilaisissa tilanteissa. Hyvinvointialueen opiskeluhoollon henkilökunta tekee yhteistyötä huoltajien ja esiopetuksen muun henkilökunnan kanssa. Palveluja on mahdollista saada myös etänä. Opiskeluhoollon palveluiden lisäksi esiopetuksen tuen järjestelyiden ja suunnittelun tukena toimii myös moniammatillinen VAMO ryhmä. VAMO ryhmässä käydään läpi moniammatilliselta kentältä kuulumisia ja ajankohtaisia asioita. VAMO ryhmän tavoitteena on lisätä tietoisuutta toistemme työstä ja tehostaa näin moniammatillista yhteistyötä ja perheiden varhaista tukemista.

Opiskeluhooltoryhmät

1) Opiskeluhuollon ohjausryhmänä toimii Ekhvan ja kuntien opetustoimen neuvottelukunta, jota kutsutaan Alueelliseksi opiskeluhuollon yhteistyöryhmäksi. Sen muodostavat Ekhvan ja kuntien edustajat koko Etelä-Karjalan alueelta. Rautjärven kunnan edustajana on rehtori.

2) Kuntakohtaisen esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen opiskeluhooltoryhmän puheenjohtajana toimii rehtori tai apulaisrehtori. Jäseninä siihen kuuluvat koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja, erityisopettajat, esiopetuksen edustus sekä oppilaiden, opiskelijoiden ja huoltajien edustajat. Opiskeluhooltoryhmä vastaa opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Se voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmä kokoontuu vähintään neljä kertaa lukuvuodessa.

3) Yksilöllinen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmä

Yksittäisen oppilaan hyvinvointia ja terveyttä koskevat asiat käsitellään huoltajan ja oppilaan suostumuksella koottavassa moniammatillisessa asiantuntijaryhmässä. Koulun asiantuntijaryhmän koollekutsujana toimii se opetushenkilöstön tai oppilashuoltopalvelujen työntekijä, joka huolen havaitsee. Koollekutsuja esittää kutsuttavaksi mukaan ammattihenkilöitä, joista ryhmä tulee koostumaan. Ryhmässä on vain henkilöitä, jotka perustellusti liittyvät ko. tilanteen hoitamiseen. Huoltajilla on aina mahdollisuus osallistua ryhmien palaveriin omaa lastansa koskevissa asioissa.

Ryhmä valitsee keskuudestaan vastuuhenkilön, joka vastaa jatkossa ryhmän tavoitteellisesta toiminnasta, tarvittavista kirjaamisista yksilökohtaiseen moniammatilliseen opiskeluhooltokertomukseen, mahdollisten uusien jäsenien tai asiantuntijoiden mukaan kutumisesta tai muista vastaavista ryhmän työjärjestykseen tai toimintaan liittyvistä seikoista. Mikäli mukaan kutsutaan opiskeluhuollon ulkopuolisia tahoja, tapahtuu tämä huoltajan suostumuksella.

Opiskeluhooltokertomusten laatiminen ja kirjaamiskäytänteet

Opiskeluhooltokertomus etenee kronologisesti ja muodostuu sarjasta yksilöllisen opiskeluhuollon erillisiä tapahtumia. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa opiskeluhooltokertomuksen Wilman muistioon, moniammatillinen opiskeluhooltokertomus –lomakkeelle. Asiakirjaan kirjataan tiivistetysti sovitut ja suunnitellut asiat, joilla on merkitystä esiin nousseen huolen selvittämisen suhteen. Luku- ja kirjoitusoikeus annetaan vain niille henkilöille, jotka liittyvät tapauskohtaisen ryhmän toimintaan.

Oppilashuollon moninaiset palvelut

Esiopetuksessa tehdään yhteistyötä varhaiskasvatuksen, koulun, lastensuojelun, hyvinvointipalveluiden, erikoissairaanhoidon, neuvolan perhetyöntekijän sekä muiden lasten kasvua ja kehitystä tukevien toimijoiden kanssa. Monialainen yhteistyö on keskeisessä asemassa kokonaisvaltaisesti toteutettavassa oppilashuoltotyössä. Yhteistyövelvoite koskee kaikkia oppilashuollon palvelujen työntekijöitä. Psykososiaalisissa teemoissa korostuu erityisesti koulukuraattorin rooli, johon sisältyy lähtökohtaisesti keskeinen vastuu verkostomaisessa hallinnonrajat ylittävässä yhteistyössä. Koulukuraattorilla on vuorovaikutusyhteys eri viranomaistahojen kanssa.

Opiskeluhuollon yhteistyön järjestäminen lasten ja huoltajien kanssa

Opiskeluhoiltoa toteutetaan yhteistyössä lasten ja huoltajien kanssa. Yhteistyömuotoja ovat:

- vanhempainillat
- sähköposti, Wilma
- yhteydenotot puhelimitse
- lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmakeskustelut
- kouluterveydenhoitajan palvelut
- koulukuraattorin palvelut
- muut yhteistyötahot